

Krediet met een credit – en ben je dan hoger-onderwijs-waardig?

'The Brick in the level 5 wall'

Vechten om het mogen gebruiken van credits – en niet zomaar een credit: de EC. In Nederland staat die niet in de WHW, maar in andere landen is het een statussymbool aan het worden...

Is dat wel zo handig? Wat is de reden om zo te hangen aan de EC?

Misschien is het veel beter om voor de 'European Level 5 Area' te kiezen voor een eigen credit: the Brick (Br). Lees, denk mee en geef gerust commentaar op iets dat over een aantal jaren zeer waarschijnlijk zal zijn ingevoerd.

We nemen als aangrijpingspunt de invoering van het Higher Vocational Diploma in Noorwegen.

Van start

In ons land is het op een bepaalde wijze gelukt de Associate degree in te voeren en een plek in het onderwijssysteem te geven. Daarbij speelde een interessante rol het hebben van een binair systeem, dus hbo en wo. De Ad kreeg een hbo-plaats zonder dat universiteiten zich behoeften te buigen over de vraag (het verzoek...) of deze een wo-variant behoorde te krijgen.

Daarnaast zijn er landen die ook een binair systeem hebben, maar alwaar het niet lukt om tot een niveau 5 in het formele professionele hoger onderwijs te komen. In Duitsland is het niet eens 'im Frage'. Ook wordt niet echt meegewerkt aan het aanbieden van niveau 5 door het Duitse mbo, vooral werkend met een duaal format tot grote vreugde van de arbeidsmarkt.

Noorwegen is weer een ander geval. Daar kennen de hogescholen (University Colleges) net als bij ons op bepaalde plekken een tweejarige beroepsgerichte opleiding. Iemand kan daarmee ook doorstromen naar de bacheloropleiding – met nog een jaar te gaan. Men schaart die opleiding evenwel onder niveau 6, net als de Bachelor – dus het is in wezen niveau 5,5.

Het Deense mbo heeft de afgelopen jaren gevochten om een echt niveau 5 te mogen aanbieden, gelet op de wijze waarop de UC's met die twee jaar omgaan. Dat gevecht heeft het mbo gewonnen, met steun van de overheid. Maar men wilde meer...

Dat heeft vrij recent geleid tot de invoering van het Higher Vocational Diploma (HVD), in het Engels. Geen Associate want ja, het is geen Short Cycle HE. De overheid heeft echter vervolgens wel besloten dat deze kwalificatie tot het hoger onderwijs mag worden gerekend. Dat moet op zich voldoende zijn, maar het ho-zijn vraagt nu eenmaal om het gebruik van een maat voor de studielast. Omdat het 'VET' betreft, is door het Noorse ministerie voorgesteld daarvoor het Europese systeem te nemen, zijnde ECVET. Ja, leuk, zeggen de aanbieders, maar 'daarmee kunnen we niet de juiste uitstraling en status bereiken: we willen het ECTS, dus echte credits'.

De University Colleges en Universiteiten zijn mordicus tegen. Men vindt de erkenning als hoger onderwijs al meer dan voldoende. Dus nu is de politiek aan zet. Volgende maand wordt hierover in het parlement gestemd. Spannend want zo valt duidelijk te zien wat er kan gebeuren als het binaire systeem het zelf niet oppikt. Er komt een derde aanbieder van hoger onderwijs bij, met alle consequenties van dien

De EC: wat is het (wel)

De aanbieders van het HVD, nog duidelijk als 'vocational' zichtbaar omdat 'professional' is gereserveerd voor een hogeschool, pleiten voor de EC. Dat lijkt op zichzelf heel logisch aangezien het

hoger onderwijs in de European Higher Education Area (EHEA) afspraken heeft gemaakt over het hanteren van bepaalde instrumenten. Daarbij behoort het inzetten van het European Credit Transfer System, ECTS – met als maat voor het inzetten van eenheden de EC.

Dus als de overheid consequent is, moet het HVD ook vallen onder dezelfde accreditatieorganisatie en dus ook het ECTS. De Noorse hogescholen geven aan dat ze zelf al een tweejarige opleiding hebben binnen de bacheloropleiding, en dat verder EC-gebruik buiten de hogescholen alleen maar tot verdere verwarring zal leiden. Er zal dus een politieke knoop dienen te worden doorgehakt.

We hebben begrepen uit de contacten met Noorse collega's dat de wens (eis) vooral ter compensatie is van het negatieve imago van 'vocational', dus ons mbo. Ouders en hun kroost zullen nog wel over een dergelijke positie willen heenstappen, als maar wordt gewerkt met EC. De reden voor de aanbieders is dat als zij en de hogescholen de EC gebruiken, de broodnodige aansluiting vanzelf wel tot stand zal komen bij een overstap naar de Bachelor. Ook denkt men dat EC's kunnen worden meegenomen, erkend door de hogescholen.

Dat is een illusie. Het ECTS is wel een systeem voor 'transfer', maar zo werkt het helemaal niet in de praktijk. Een automatisch erkennen en overnemen van het aantal EC gebeurt gewoon niet als er twee instellingen bij zijn betrokken. Men heeft een te romantisch beeld hierbij.

Natuurlijk, bij de doelgroepen zal het gebruik van hoger onderwijsinstrumenten het beeld van status oproepen. Maar op termijn zal die glans er wel afgaan, gezien alle ontwikkelingen die op het hoger onderwijs afkomen en de sterk groeiende belangstelling vanuit het werkveld voor het gebruik van het niveau op zich en het daarvan afgeleide format voor het aanbieden van een programma.

De EC: wat is het (dus niet)

Deze specifieke invulling van het begrip 'credit' voor het hoger onderwijs suggereert dat er internationaal een eenduidigheid bestaat over het indelen van een programma, en dat het op landelijk niveau leidt tot afstemming over vergelijkbare eenheden. In eerdere PamflAd's is er al aandacht aan besteed, dus hier slechts een paar kanttekeningen:

- Het hanteren van 60 EC is een vreemde keuze. Wilde men zich conformeren aan het begrip 'uur', een wereldwijd gebruikte standaard voor het meten van tijd - dus ook voor studielast?
- In elk land is het aantal studie-uren per leerjaar verschillend. Dat kan leiden tot een bandbreedte voor een EC van 25 tot 28.
- Als er gelijke eenheden zijn binnen een land voor een bepaalde opleiding, dan kan het zo zijn dat instituut A ervoor X credits in de tabel opneemt, en instituut er Y voor over heeft. In veel gevallen zullen X en Y verschillen. Overstappen van A naar B tijdens een opleiding zal altijd leiden tot het verkrijgen van de credits die bij B worden gehanteerd. Een credit is dus niet 'onvervreembaar' als het gaat om het moeten voldoen aan de exameneisen en het behalen van de credits die voor de opleiding staan (Ad dus 120 en Bachelor 240).
- Een overstap is altijd een proces van het door de examencommissie erkennen van de leeruitkomsten die worden ingebracht, en niet van de credits die worden meegenomen.
- Credits zijn op zich de bouwstenen voor het programma. Niet meer en niet minder: 60 ervan moeten over de onderwijseenheden worden verdeeld, met alle geneugten ervan die daaruit voortvloeien voor het management.

Het ECTS is dus als zodanig een 'schijn-systeem'. Het beschermt de status van het hoger onderwijs door het exclusieve gebruik ervan voor de instellingen. Er kan intern worden 'gestapeld', maar daarvoor heb je geen credits nodig, op zich. Als alle onderwijseenheden zijn behaald, is het diploma uit te reiken. Simpel, maar wel waar.

Alternatief (voor niveau 5 in de volle breedte en samenwerking)

De discussie in Noorwegen toont perfect aan dat er een andere weg moet worden ingeslagen voor kwalificaties die zich op niveau 5 bevinden. Daaronder o.a. Higher VET (VET op 5), Bedrijfsdiploma's en ook programma's die bij het hoger onderwijs passen en lijken op de Short Cycle Higher Education (onze Associate degree) – maar dan als de betrokken instellingen het programma niet voor de volle omvang willen inschakelen en eigenlijk ook meer apart willen zetten. Dan heb je het alles bij elkaar over het volledige spectrum voor de European Level 5 Area (EL5A).

Voor Nederland met z'n Ad als hbo-opleiding is dit interessant voor de internationale contacten, ook met buitenlandse instellingen in verschillende sectoren. Het kunnen joint degree's zijn maar

ook gemeenschappelijk in te vullen programma's zonder een formele tweezijdige accreditatie. Dat laatste betekent dat een hogeschool in land A kan samenwerken met een VET-aanbieder of een Business Academy in land B als ze beide een programma kennen op niveau 5. Hiermee zijn allerlei grenzen te doorbreken.

Daarom is bij de recente conferentie van CHAIN5¹ het voorstel gedaan om voor de EL5A een eind te maken aan de discussies die al jaren woeden over het gebruik van ECVET, dus de mbo-credits, dan wel ECTS. Het voorstel sluit tevens aan bij de ontwikkelingen rond het werken met leeruitkomsten en onafhankelijke leerwegen. Tevens wortelt de gedachte beter dan bij die andere systemen in de normale gang van zaken bij het vaststellen van eenheden voor een bepaald aanbod. Met een aantal internationale accreditatie-organisaties heeft reeds afstemming plaatsgevonden, in beide sectoren, met een duidelijke onderschrijving van de uitgangspunten.

Het belangrijkste doel is om een eigen 'krediet-systeem' voor de EL5A neer te zetten, Vervolgens is het mogelijk daarmee een vertaalslag te maken naar elk ander systeem, dus ook ECTS en ECVET. Anders gezegd, zorgen voor een meerzijdige compatibiliteit. De status van dat EL5A-systeem kan worden gebruikt door de aanbieders, met inzet van die intermediaire insteek.

Het voorstel kent de componenten die hieronder op een rijtje worden gezet. Het gaat nu alleen nog om het raamwerk. Tijdens de volgende conferentie² van CHAIN5 zal het complete proces tot invoering ervan in gang worden gezet met de betrokken partijen.

De basiselementen van het EL5A-krediet-systeem:

- Er wordt binnen de vorm waarin de kwalificatie wordt aangeboden, vastgesteld wat voor de gemiddelde student de studielast is voor een leerjaar (dus hoe iemand normaal gesproken van start tot eind van een studiejaar als eenheid bezig is qua tijdsinvestering). Dat staat los van andere leerwegen om de eenheid te doen, met ervaring, vrijstellingen en het leren op een andere wijze). Het kan ook afwijken van wat er staat voor een formele opleiding, dus 1659 uren in ons land voor een hbo-opleiding. Een parttime opleiding voor werkenden in een private setting kan per jaar bijvoorbeeld 600 uren vragen.
- Het totale programma wordt opgedeeld in units (modules, vakken, projecten en dergelijke) waarbij aan een unit een bundel leeruitkomsten is gekoppeld.
- Er wordt een ordening gemaakt met een verdeling van de units over de leerjaren.
- Voor de groep units per leerjaar wordt een onderlinge verhouding vastgesteld op basis van de relevantie van een unit (een weging), dus de mate waarin de unit bijdraagt aan het behalen van de einddoelen van dat leerjaar. Die relevantie wordt uitgedrukt in een percentage ervan. Samen hebben de units van een leerjaar dus een waarde van 100.

Dat leidt dan tot de volgende begrippen:

- De unit van een dergelijke opleiding op niveau 5 wordt genoemd: Brick (Br).
- Aan elke Brick wordt het vastgestelde percentage als wegingsfactor gekoppeld.

Met een voorbeeld, fictief:

- Een leerjaar kan bijv. 8 Bricks met leeruitkomsten hebben, met een verschillende weging.
- De wegingsfactoren zijn: 20 – 15 – 15 – 15 – 10 – 10 – 10 – 5, samen 100 (%).

Het gebruik als het gaat om de vertaalslag werkt als volgt:

- Iemand volgt een opleiding, een kwalificatie op niveau 5 van een aanbieder die in staat is om te werken met Bricks en dus wegingsfactoren.
- Als de betrokkene zich meldt bij een aanbieder die met een ander systeem werkt, en vraagt om vrijstellingen dan wel om zij-instroom bij een opleiding, volgt net zoals nu het geval is een procedure rond 'erkenning van eerder verworven competenties'.

Er is eigenlijk helemaal niks nieuws onder de zon. Maar het kan wel leiden tot een samenwerking tussen alle soorten aanbieders in de EL5A, zeker ook nationaal. Bovendien, en niet van het minste belang, wordt de druk van de ketel met discussies over VET en HE gehaald...

¹ Zie: www.chain5.net/activities

² Deze conferentie vindt plaats op 13-14-15 maart 2019 in Como, Italië.